

15. VÝROČÍ ČINNOSTI GRANTOVÉ AGENTURY AKADEMIE VĚD ČR

Mezi závažné problémy české a československé vědy bezprostředně po roce 1989 patřilo její financování prostřednictvím centrálního státního plánování, které omezovalo iniciativu výzkumných týmů a bránilo větší diferenciaci výzkumných témat a záměrů.

Na podzim roku 1990 proto tehdejší Československá akademie věd (ČSAV) založila svou interní grantovou agenturu, která v roce 2005 dokončila 15 let své existence. ČSAV tak jako první instituce v zemi zavedla grantový systém financování, který umožňuje získat finanční prostředky každému vědeckému týmu nezávisle na institucionální struktuře a do financování výzkumu a vývoje zavádí prvky veřejné soutěže. Zkušenosti z prvních let činnosti Grantové agentury AV ČR (GA AV) byly později využity při zakládání obdobných institucí v České republice, zejména při vzniku Grantové agentury České republiky.

Slavnostní setkání k 15. výročí vzniku GA AV, které se uskutečnilo 25. ledna tohoto roku v budově Akademie věd, bylo vhodnou příležitostí ke zhodnocení její činnosti a k načrtnutí perspektivy jejího dalšího působení a rozvoje. Místopředseda AV ČR *Ing. Pavel Vlasák* popsal kroky, které bezprostředně vedly k založení GA AV a shrnul vývoj, jímž GA AV prošla od svého vzniku na počátku 90. let až do současnosti. Během něj se původní čistě interní instituce Akademie věd ČR otevřela i neakademickým subjektům zabývajícím se

vědou a výzkumem a těžiště její podpory se postupně přesunulo směrem k větším a delším projektům. V posledních letech také přibyl důraz na podporu mladých perspektivních badatelů prostřednictvím juniorských grantových projektů.

Předseda AV ČR *prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc.*, zhodnotil roli grantů v systému podpory vědy, ocenil úspěšné fungování GA AV, ale poukázal také na některé jeho negativní důsledky, zejména na nárůst administrativy a na značnou závislost výzkumných institucí na grantových dotacích.

RNDr. Jiří Grygar, CSc., jako předseda první Vědecké rady GA ČSAV/AV, nastínil některé problémy, s nimiž se muselo vedení agentury na počátku vypořádat; přes všechny nedokonalosti však bylo podle *J. Grygara* založení GA AV jednoznačně pozitivním krokem a pravděpodobně zachránilo českou vědu před celkovou krizí, která po zhroutilí centrálního plánování hrozila.

Tehdejší předseda GA AV *prof. RNDr. Tomáš Herben, CSc.*, pak představil současnou strukturu a fungování Grantové agentury AV ČR a přiblížil proces hodnocení grantových návrhů, fungující na principu *peer-review*, kdy přidělení finančních prostředků vychází z posouzení jednotlivých návrhů nezávislými oponenty. Ročně se mezi vědce tímto způsobem rozdělí kolem 250 milionů korun.

- vel -

